

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (ôsma komora)

z 19. decembra 2024*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Spoločná rybárska politika – Európsky námorný a rybársky fond (ENRF) – Nariadenie (EÚ) č. 1303/2013 – Článok 69 – Pojem ‚oprávnené výdavky‘ – Články 4 a 125 – Nariadenie (EÚ) č. 508/2014 – Článok 48 ods. 1 písm. c) – Modernizácia akvakultúrnej jednotky – Nariadenie (EÚ, Euratom) 2018/1046 – Článok 33 – Zásada riadneho finančného hospodárenia – Vecný príspevok vo forme pozemku a stavieb umiestnených na tomto pozemku – Priama väzba medzi vecným príspevkom a financovanou operáciou“

Vo veci C-392/23,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Curtea de Apel Bacău (Odvolací súd Bacău, Rumunsko) z 20. apríla 2023 a doručený Súdnemu dvoru 27. júna 2023, ktorý súvisí s konaním:

Rustrans SRL

proti

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale – Direcția Generală Pescuit – Autoritatea de Management pentru POPAM,

SÚDNY DVOR (ôsma komora),

v zložení: predsedníčka piatej komory M. L. Arastey Sahún, vykonávajúca funkciu predsedníčky ôsmej komory, sudcovia N. Jääskinen a M. Gavalec (spravodajca),

generálny advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale – Direcția Generală Pescuit – Autoritatea de Management pentru POPAM, v zastúpení: F. I. Barbu, splnomocnený zástupca,
- rumunská vláda, v zastúpení: R. Antonie, M. Chicu a E. Gane, splnomocnené zástupkyne,

* Jazyk konania: rumunčina.

– Európska komisia, v zastúpení: J. Hradil, C. Perrin a L. Radu Bouyon, splnomocení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 48 ods. 1 písm. c) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 508/2014 z 15. mája 2014 o Európskom námornom a rybárskom fonde, ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 2328/2003, (ES) č. 861/2006, (ES) č. 1198/2006 a (ES) č. 791/2007 a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1255/2011 (Ú. v. EÚ L 149, 2014, s. 1), článkov 4, 69 a 125 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 2013, s. 320), ako aj článku 33 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (Ú. v. EÚ L 193, 2018, s. 1).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Rustrans SRL a Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale – Direcția Generală Pescuit – Autoritatea de Management pentru [Programul Operational pentru Pescuit și Afaceri Maritime (POPAM)] [Ministerstvo poľnohospodárstva a rozvoja vidieka, Generálne riaditeľstvo pre rybné hospodárstvo, riadiaci orgán operačného programu pre námorné záležitosti a rybárstvo (POPAM), Rumunsko] (ďalej len „riadiaci orgán programu „pre námorné záležitosti a rybárstvo““) vo veci zákonnosti správneho aktu, ktorým tento posledný uvedený orgán konštatoval, že nezrovnalosti ovplyvnili projekt financovania, z ktorého mala prospech Rustrans, a znížil výšku finančnej pomoci, ktorá bola tejto spoločnosti poskytnutá, stanovením rozpočtovej pohľadávky.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie č. 1303/2013

- 3 Článok 4 nariadenia č. 1303/2013, nazvaný „Všeobecné zásady“, v odseku 8 stanovuje:
„Komisia a členské štáty dodržiavajú zásadu riadneho finančného hospodárenia...“

4 Článok 65 tohto nariadenia, nazvaný „Oprávnenosť“, v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Oprávnenosť výdavkov sa stanoví na základe vnútroštátnych predpisov okrem prípadov, keď sú stanovené osobitné pravidlá v tomto nariadení alebo na základe tohto nariadenia alebo pravidiel pre jednotlivé fondy [v osobitných pravidlách pre jednotlivé fondy alebo na ich základe – *neoficiálny preklad*].

2. Výdavok je oprávnený na príspevok z [Európskych štrukturálnych a investičných fondov, ďalej len „EŠIF“], ak vznikol prijímateľovi a bol zaplatený medzi dátumom predloženia programu Komisii alebo od 1. januára 2014, podľa toho, ktorý dátum nastal skôr, a 31. decembrom 2023. Okrem toho, výdavky sú oprávnené na príspevok z [Európskeho poľnohospodárskeho fondu na rozvoj vidieka (EPFRV)] vtedy, keď platobná agentúra príslušnú pomoc skutočne vyplatila v období od 1. januára 2014 do 31. decembra 2023.“

5 Článok 67 uvedeného nariadenia s názvom „Formy grantov a návratná pomoc“ v odseku 1 stanovuje:

„Granty a návratná pomoc môžu mať jednu z týchto foriem:

a) úhrada oprávnených nákladov skutočne vynaložených a zaplatených spolu s prípadnými vecnými príspevkami a odpismi;

...“

6 Podľa článku 69 toho istého nariadenia s názvom „Osobitné pravidlá oprávnenosti pre granty a návratnú pomoc“:

„1. Vecné príspevky vo forme poskytnutia prác, tovarov, služieb, pozemkov a nehnuteľností, v prípade ktorých neboli vykonané platby v hotovosti podložené faktúrami alebo dokladmi rovnocennej dôkaznej hodnoty, možno považovať za oprávnené za podmienky, ak tak stanovujú pravidlá oprávnenosti EŠIF a programu, a ak sú splnené všetky nasledujúce kritériá:

a) verejná podpora vyplácaná na operáciu, ktorá zahŕňa vecné príspevky, neprekročí na konci operácie s výnimkou vecných príspevkov celkové uplatniteľné [oprávnené – *neoficiálny preklad*] výdavky;

b) hodnota pripísaná vecným príspevkom neprekročí náklady, ktoré sú všeobecne prijateľné na príslušnom trhu;

c) hodnotu a poskytnutie príspevku možno nezávisle posúdiť a overiť;

d) v prípade poskytnutia pozemku alebo nehnuteľnosti možno na účely zmluvy o prenájme uskutočniť platbu v hotovosti v ročnej nominálnej výške, ktorá neprekročí základnú menovú jednotku členského štátu;

e) v prípade vecných príspevkov vo forme neplatenej práce sa hodnota tejto práce určí tak, že sa zoberie do úvahy overená dĺžka vynaloženého času a výška odmeny za podobnú prácu.

Hodnotu pozemku alebo nehnuteľnosti uvedenej v prvom pododseku písm. d) tohto odseku osvedčí nezávislý kvalifikovaný znalec alebo náležite oprávnený úradný orgán, pričom táto hodnota nesmie byť vyššia ako obmedzenie uvedené v odseku 3 písm. b).

...

3. Nasledujúce náklady nie sú oprávnené na príspevok z EŠIF a zo sumy podpory prenesenej z Kohézneho fondu do [Nástroja na prepájanie Európy], ako sa uvádza v článku 92 ods. 6:

...

b) kúpa nezastavaného a zastavaného pozemku za sumu nepresahujúcu 10 % celkových oprávnených výdavkov na príslušnú operáciu. V prípade zanedbaných plôch a plôch, ktoré sa v minulosti používali na priemyselné účely a ktorých súčasťou sú budovy, sa toto obmedzenie zvyšuje na 15 %. Vo výnimočných a riadne odôvodnených prípadoch možno na operácie týkajúce sa ochrany životného prostredia povoliť vyššie obmedzenie;

...“

7 Článok 125 nariadenia č. 1303/2013 s názvom „Funkcie riadiaceho orgánu“ v odsekoch 1 a 3 stanovuje:

„1. Riadiaci orgán zodpovedá za riadenie operačného programu v súlade so zásadou riadneho finančného hospodárenia.

...

3. Čo sa týka výberu operácií, riadiaci orgán:

- a) zostavuje a po ich schválení uplatňuje príslušné výberové postupy a kritériá, ktoré:
 - i) zabezpečia, že operácie budú prispievať k dosiahnutiu konkrétnych cieľov a výsledkov príslušnej priority,
 - ii) sú nediskriminačné a transparentné;
 - iii) zohľadňujú všeobecné zásady stanovené v článkoch 7 a 8;
- b) zabezpečí, aby vybraná operácia patrila do rozsahu pôsobnosti [Európskeho námorného a rybárskeho fondu (ENRF)] alebo príslušného fondu alebo fondov a mohla byť priradená do kategórie intervencií alebo, v prípade ENRF, opatrenia identifikovaného v rámci priority alebo priorít operačného programu;

...“

Nariadenie č. 508/2014

8 Článok 48 nariadenia č. 508/2014, nazvaný „Produktívne investície do akvakultúry“, v odseku 1 stanovuje:

„Z ENRF sa môžu podporovať:

...

c) modernizácia akvakultúrnych jednotiek vrátane zlepšovania pracovných a bezpečnostných podmienok pracovníkov v akvakultúre;

...“

Nariadenie 2018/1046

9 Článok 2 nariadenia 2018/1046, nazvaný „Vymedzenia pojmov“, stanovoval:

„Na účely tohto nariadenia sa uplatňujú nasledujúce vymedzenia pojmov:

...

59. „správne finančné riadenie“ je plnenie rozpočtu v súlade so zásadami hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti;

...“

10 Článok 33 tohto nariadenia s názvom „Výkonnosť a zásady hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti“ v odseku 1 stanovoval:

„Rozpočtové prostriedky sa používajú v súlade so zásadou správneho finančného riadenia, a teda sa musia implementovať pri dodržaní týchto zásad:

a) zásady hospodárnosti, ktorá vyžaduje, aby zdroje, ktoré používa dotknutá inštitúcia Únie na výkon svojich činností, boli dané k dispozícii v správnom čase, v primeranej kvantite a kvalite a za najlepšiu cenu;

b) zásady efektívnosti, ktorá sa týka najlepšieho vzájomného pomeru medzi použitými zdrojmi, vykonanými činnosťami a dosiahnutými výsledkami;

c) zásady účinnosti, ktorá sa týka miery, v akej boli stanovené ciele dosiahnuté prostredníctvom vykonaných činností.“

11 Článok 36 uvedeného nariadenia s názvom „Vnútorňa kontrola plnenia rozpočtu“ v odseku 1 stanovoval:

„Podľa zásady správneho finančného riadenia sa rozpočet plní v súlade so zásadou účinnej a efektívnej vnútornej kontroly, ktorá zodpovedá jednotlivým spôsobom plnenia, a v súlade s relevantnými pravidlami platnými v jednotlivých odvetviach.“

Rumunské právo

12 Článok 4 Hotărârea guvernului nr. 347 privind stabilirea cadrului general de implementare a operațiunilor cofinanțate din Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime prin Programul operațional pentru pescuit și afaceri maritime 2014 – 2020 (rozhodnutie vlády č. 347 o stanovení všeobecného rámca pre vykonávanie operácií spolufinancovaných z Európskeho

námorného a rybárskeho fondu prostredníctvom Operačného programu pre námorné záležitosti a rybárstvo na roky 2014 – 2020), z 11. mája 2016 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 368 z 12. mája 2016), v znení platnom ku dňu poskytnutia financovania, stanovuje:

„1. Bez toho, aby boli dotknuté články 5 a 6, na to, aby boli výdavky oprávnené, musia kumulatívne spĺňať nasledujúce všeobecné podmienky:

- a) musia byť prijímateľom vynaložené a skutočne ním uhradené za podmienok stanovených v zákone, v období od 1. januára 2014 do 31. decembra 2023 za predpokladu, že spolufinancovaná operácia nebola fyzicky skončená alebo plne realizovaná predtým, ako prijímateľ predloží žiadosť o financovanie v rámci Operačného programu pre námorné záležitosti a rybárstvo na roky 2014 – 2020 riadiacemu orgánu, bez ohľadu na to, či prijímateľ uhradil všetky súvisiace platby v súlade s článkom 65 ods. 6 [nariadenia č. 1303/2013];
- b) musia k nim byť pripojené faktúry vystavené v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi alebo právnymi predpismi štátu, v ktorom boli vystavené, alebo iné účtovné doklady, na základe ktorých je platobná povinnosť zaznamenaná, ako aj podporné doklady týkajúce sa úhrady a skutočného vynaloženia výdavkov, na základe ktorých možno výdavky overiť/kontrolovať/auditovať/osvedčiť, s výnimkou výdavkov súvisiacich s návratnou pomocou poskytnutou v jednej z foriem uvedených v článku 67 ods. 1 písm. b), c) a d) [nariadenia č. 1303/2013];
- c) musia byť v súlade so zmluvou o financovaní uzavretou medzi [Ministerul agriculturii și Dezvoltării Rurale (Ministerstvo poľnohospodárstva a rozvoja vidieka, Rumunsko)] prostredníctvom riadiaceho orgánu [programu „pre námorné záležitosti a rybárstvo“] a prijímateľom;
- d) musia byť v súlade s uplatniteľným právom Únie a vnútroštátnym právom;
- e) musia byť v súlade s ustanoveniami programu;
- f) musia byť zaúčtované v účtovníctve prijímateľa v súlade s článkom 67 [nariadenia č. 1303/2013].

2. Výdavky súvisiace so subdodávkami sú oprávnené maximálne do výšky 30 % celkovej oprávnenej sumy zmluvy o prácach a/alebo zmluvy o dielo.

3. Výdavky súvisiace so subdodávkami služieb sú oprávnené maximálne do výšky 40 % celkovej oprávnenej sumy zmluvy o poskytnutí služieb.“

- 13 Článok 2 ods. 1 písm. a) Ordonanța de urgență a guvernului nr. 66 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora (mimoriadne nariadenie vlády č. 66 o prevencii, zisťovaní a sankcionovaní nezrovnalostí zistených pri získavaní a využívaní prostriedkov z európskych fondov a/alebo súvisiacich vnútroštátnych verejných prostriedkov), z 29. júna 2011 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 461 z 30. júna 2011, ďalej len „OUG č. 66/2011“), definuje „nezrovnalosť“ v zmysle tohto nariadenia ako „akékoľvek odchylenie sa od zákonnosti, správnosti a súladu s vnútroštátnymi a/alebo európskymi ustanoveniami, ako aj zmluvnými ustanoveniami alebo inými záväzkami, ktoré boli na základe týchto ustanovení právne prijaté, vyplývajúce z konania alebo nečinnosti prijímateľa alebo orgánu zodpovedného za riadenie európskych

fondov, ktoré má alebo by mohlo mať za následok poškodenie všeobecného rozpočtu Únie/rozpočtov medzinárodných verejných darcov a/alebo súvisiacich vnútroštátnych verejných prostriedkov, o neoprávnene vyplatenú sumu“.

14 Článok 3 OUG č. 66/2011 uvádza:

„1. Orgány príslušné spravovať európske fondy sú povinné dodržiavať zásadu riadneho finančného hospodárenia, ako je vymedzená v právnych predpisoch Únie, alebo prípadne v medzinárodných darcovských právnych predpisoch.

2. Pri výbere a schvaľovaní žiadostí o finančnú pomoc sú orgány príslušné spravovať európske fondy povinné používať pravidlá a postupy zabezpečujúce dodržiavanie týchto zásad:

- a) riadne finančné hospodárenie založené na zásadách hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti;
- b) zásady voľnej hospodárskej súťaže a rovnakého a nediskriminačného zaobchádzania;
- c) transparentnosť – sprístupnenie informácií o vykonávaní postupu poskytovania európskych finančných prostriedkov akejkoľvek zainteresovanej osobe;
- d) predchádzanie konfliktom záujmov počas celého postupu výberu projektov, ktoré sa majú financovať;
- e) vylúčenie kumulácie – činnosť, ktorá je predmetom žiadosti o financovanie z európskych fondov, nemôže získať finančnú podporu pochádzajúcu z iných nenávratných zdrojov financovania, s výnimkou súm predstavujúcich štátnu pomoc poskytnutú za podmienok stanovených zákonom.

3. Pri plnení zmluvy o nenávratnom financovaní sú prijímatelia povinní dodržiavať:

- a) zásadu riadneho finančného hospodárenia, ktorá je založená na zásadách hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti;
- b) zásady voľnej hospodárskej súťaže a rovnakého a nediskriminačného zaobchádzania v súlade so zmluvou o financovaní a platnými právnymi predpismi;
- c) zásadu transparentnosti, v súlade so zmluvou o financovaní a platnými právnymi predpismi.

3a. Pri uplatňovaní zásady riadneho finančného hospodárenia sú orgány príslušné spravovať európske fondy a prijímatelia podľa verejného práva sú povinní vypracovať a uplatňovať riadiace a kontrolné postupy zaručujúce správnosť poskytovania a využívania finančných prostriedkov.“

15 Ordinul nr. 816/2016 al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale privind aprobarea Listei detaliate a cheltuielilor eligibile pentru operațiunile finanțate, inclusiv cheltuielile de personal ale Autorității de management, în cadrul Programului operațional pentru pescuit și afaceri maritime 2014 – 2020 (nariadenie ministra poľnohospodárstva a rozvoja vidieka č. 816/2016, ktorým sa schvaľuje podrobný zoznam oprávnených výdavkov na financované operácie, vrátane výdavkov na zamestnancov riadiaceho orgánu v rámci operačného programu pre námorné záležitosti a rybníctvo 2014 – 2020), z 24. mája 2016 (*Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 401 z 26. mája 2016), v znení platnom ku dňu poskytnutia finančných prostriedkov, obsahuje prílohu

s podrobným zoznamom oprávnených výdavkov na financované operácie vrátane výdavkov na zamestnancov riadiaceho orgánu v rámci operačného programu pre námorné záležitosti a rybárstvo 2014 – 2020.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 16 Rustrans predložila riadiacemu orgánu programu „pre námorné záležitosti a rybárstvo“ žiadosť o financovanie v rámci operačného programu pre námorné záležitosti a rybárstvo na roky 2014 – 2020, najmä na základe článku 48 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 508/2014 (ďalej len „žiadosť o financovanie“) na realizáciu projektu rozšírenia a diverzifikácie svojich činností v oblasti akvakultúry (ďalej len „dotknutý projekt“). Týmto projektom sa Rustrans snažila zlepšiť svoju konkurencieschopnosť modernizáciou svojej akvakultúrnej jednotky, zvýšením svojej výrobnnej kapacity a optimalizáciou svojich výrobných nákladov prostredníctvom nadobudnutia technologických zariadení a najmodernejších vybavení špecifických pre akvakultúru.
- 17 V rámci uvedeného projektu sa Rustrans zaviazala poskytnúť vo forme vecného príspevku pozemok a stavby, ktoré sú na ňom umiestnené, medzi ktorými sa nachádzala najmä rybia farma, pričom tento príspevok sa uskutočnil v hodnotách určených v žiadosti o financovanie.
- 18 Dňa 18. septembra 2018 Rustrans a riadiaci orgán programu „pre námorné záležitosti a rybárstvo“ uzavreli zmluvu o financovaní dotknutého projektu. Podľa ustanovení tejto zmluvy bolo spoločnosti Rustrans poskytnuté nenávratné financovanie na nadobudnutie zariadení, technologických strojov a vybavenia.
- 19 Celková hodnota zmluvy o financovaní predstavovala 19 151 676,06 rumunských lei (RON) (približne 3 850 000 eur), z čoho 5 009 988,24 RON (približne 1 000 000 eur) poskytol riadiaci orgán programu „pre námorné záležitosti a rybárstvo“ ako nenávratné financovanie, teda 28,67 % celkovej schválenej oprávnenej sumy.
- 20 V prípade tohto nenávratného financovania vo výške 5 009 988,24 RON predstavoval príspevok z ENRF 3 757 491,18 RON (približne 755 000 eur), teda 75 % sumy nenávratného financovania, a príspevok zo štátneho rozpočtu predstavoval 1 252 497,06 RON (približne 250 000 eur), teda 25 % sumy nenávratného financovania.
- 21 Príspevok spoločnosti Rustrans na oprávnené spolufinancovanie, ktorý pozostával z vecného príspevku vo forme poskytnutia pozemku a stavieb, ktoré sú na ňom umiestnené, vrátane rybiej farmy, predstavoval 12 467 883,69 RON (približne 2 500 000 eur), teda 71,33 % celkovej oprávnenej sumy.
- 22 Hodnota pozemku, ktorý Rustrans poskytla ako vecný príspevok, bola 1 505 336,03 RON (približne 301 000 eur), teda 8,61 % celkovej oprávnenej sumy.
- 23 Rustrans podala štyri žiadosti o úhradu po realizácii dotknutého projektu, na základe ktorých bola v jej prospech vyplatená celková suma 4 826 294,03 RON (približne 965 000 eur), z toho 3 619 720,51 RON (približne 724 000 eur) ako príspevok z ENRF (75 %) a 1 206 573,51 RON (približne 240 000 eur) ako príspevok zo štátneho rozpočtu (25 %).

- 24 V priebehu roka 2021 Generálne riaditeľstvo Komisie pre námorné záležitosti a rybárstvo uskutočnilo audit, ktorý odhalil existenciu dvoch nezrovnalostí, pokiaľ ide o spôsoby, akými riadiaci orgán programu „pre námorné záležitosti a rybárstvo“ akceptoval úhradu výdavkov súvisiacich s vecným príspevkom na projekt vo forme poskytnutia pozemku a stavieb. Prvá zistená nezrovnalosť spočívala v porušení článku 69 ods. 1 a článku 69 ods. 3 písm. b) nariadenia č. 1303/2013, keďže výdavky týkajúce sa tohto príspevku prekračovali maximálnu hranicu 10 % celkových oprávnených výdavkov na tieto projekty. Druhá nezrovnalosť sa týkala neexistencie väzby medzi uvedeným vecným príspevkom a financovanou operáciou z hľadiska zásady riadneho finančného hospodárenia zakotvenej v článku 4 ods. 8 a článku 125 ods. 1 nariadenia č. 1303/2013 a článku 33 ods. 1 nariadenia 2018/1046.
- 25 V tejto súvislosti riadiaci orgán programu „pre námorné záležitosti a rybárstvo“ overil dotknutý projekt. V zápisnici o zistení nezrovnalostí a určení rozpočtových pohľadávok z 19. októbra 2022 tento posledný uvedený orgán konštatoval nezrovnalosti v zmysle článku 2 ods. 1 písm. a) OUG č. 66/2011, ktoré sa týkali jednak neexistencie priamej väzby medzi vecným príspevkom a financovanou operáciou a jednak skutočnosti, že bola prekročená hranica 10 % celkových oprávnených výdavkov stanovená v článku 69 ods. 1 nariadenia č. 1303/2013.
- 26 V dôsledku toho bola stanovená rozpočtová pohľadávka vo výške 3 378 392,20 RON (približne 676 000 eur), z toho 2 533 794,15 RON (približne 507 000 eur) ako príspevok z ENRF a 844 598,05 RON (približne 169 000 eur) ako príspevok zo štátneho rozpočtu.
- 27 Dňa 7. novembra 2022 podala Rustrans žalobu na Curtea de Apel Bacău (Odvolací súd Bacău, Rumunsko), ktorý je vnútroštátnym súdom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorou sa domáhala jednak zrušenia tejto zápisnice z 19. októbra 2022 a jednak oslobodenia od povinnosti zaplatiť sumu 3 378 392,20 RON (približne 676 000 eur).
- 28 V prvom rade sa tento súd pýta, či vecný vklad pozostávajúci z pozemku a stavieb má „priamu väzbu“ s financovanými operáciami, teda s nadobudnutím zariadení, technologických strojov a vybavenia, ktoré sú určené na modernizáciu existujúcich akvakultúrnych jednotiek.
- 29 Okrem toho v rámci posudzovania dodržiavania zásad riadneho finančného hospodárenia a efektívnosti sa názory Komisie a rumunského štátu líšia, keďže každá strana určila náklady potrebné na modernizáciu existujúcich akvakultúrnych jednotiek odlišným spôsobom. Rumunský štát sa totiž domnieval, že tieto náklady zahŕňali pozemok a stavby, ktoré sú na ňom umiestnené, pretože bez nich by projekt nebol možný, zatiaľ čo Komisia sa domnievala, že pozemok a stavby boli predpokladom modernizácie.
- 30 Podľa uvedeného súdu činnosti projektu, ako sú opísané v žiadosti o financovanie, nemali za cieľ priamo zasahovať do nehnuteľností, prostredníctvom ktorých žalobkyňa spolufinancovala projekt, ale poskytnúť rybej farme prostriedky potrebné na vykonávanie jej osobitnej činnosti. Uvádza však, že v súlade so zásadami riadneho finančného hospodárenia a efektívnosti sú podľa tohto ustanovenia oprávnené len náklady potrebné na modernizáciu existujúcich akvakultúrnych jednotiek a náklady, ktoré s ňou súvisia.
- 31 V druhom rade sa vnútroštátny súd pýta, či sa sadzba 10 % stanovená v článku 69 ods. 3 písm. b) nariadenia č. 1303/2013, ktorá vylučuje oprávnenosť nákladov na nákup pozemkov, či už zastavaných alebo nezastavaných, presahujúcich 10 % celkových oprávnených výdavkov na dotknutú operáciu, uplatňuje v celom rozsahu na celý vecný príspevok, teda na pozemok a stavby, alebo len na príspevok tvorený pozemkom.

32 Za týchto podmienok Curtea de Apel Bacău (Odvolací súd Bacău) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Predstavuje vecný príspevok vo forme pozemkov spojených s rybníkmi, zariadeniami na chov rýb a betónovými nádržami, ako aj vo forme stavieb postavených na týchto pozemkoch na účely modernizácie akvakultúrnej jednotky prostredníctvom investície podľa článku 48 ods. 1 písm. c) [nariadenia č. 508/2014] oprávnené výdavky v zmysle článku 69 [nariadenia č. 1303/2013], ak sa modernizácia akvakultúrnej jednotky uskutočňuje prostredníctvom nadobudnutia zariadení, technologických strojov a vybavenia pre rybiu farmu?
2. Má sa článok 48 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 508/2014 v spojení s článkami 4 a 125 nariadenia č. 1303/2013, ako aj s článkom 33 [nariadenia 2018/1046], ktorý sa týka zásady riadneho finančného hospodárenia, vykladať v tom zmysle, že neexistuje priama väzba medzi jednak modernizáciou akvakultúrnej jednotky prostredníctvom výdavkov na nadobudnutie zariadení, technologických strojov a vybavenia pre rybiu farmu nachádzajúcu sa na pozemku a jednak vecným príspevkom vo forme pozemkov, na ktorých sa nachádzajú betónové rybníky, rybníky upravené pre akvakultúru a betónové nádrže, ako aj stavby, ktoré sú na týchto pozemkoch umiestnené?
3. Vzťahuje sa maximálna výška 10 % stanovená v článku 69 ods. 3 písm. b) nariadenia č. 1303/2013 len na príspevky pozostávajúce z pozemkov a nehnuteľností, za ktoré sa platí v hotovosti na účely zmluvy o prenájme [uvedenej v článku 69 ods. 1 písm. d) tohto nariadenia], alebo sa vzťahuje aj na vecný príspevok [pozostávajúci] z pozemkov a nehnuteľností vo vlastníctve (nie v prenájme) prijímateľov?
4. Stanovuje článok 69 nariadenia č. 1303/2013 maximálnu výšku 10 % len vo vzťahu k vecnému príspevku pozostávajúcemu z pozemkov alebo stanovuje maximálnu výšku 10 % vo vzťahu k vecnému príspevku pozostávajúcemu z pozemkov a stavieb?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej a druhej otázke

O prípustnosti

- 33 Rumunská vláda a riadiaci orgán programu „pre námorné záležitosti a rybárstvo“ spochybňujú prípustnosť prvej a druhej položenej otázky z viacerých dôvodov. Na jednej strane sú podľa tohto orgánu tieto otázky neprípustné, keďže sa týkajú článku 69 nariadenia č. 1303/2013, ktorý je jasným, predvídateľným a jednoznačným ustanovením, a preto nevyžaduje výklad. Rovnako neuvedenie dôvodov, pre ktoré sa vnútroštátny súd rozhodol položiť otázku týkajúcu sa výkladu predmetných ustanovení alebo väzby medzi týmito ustanoveniami a vnútroštátnou právnou úpravou uplatniteľnou v spore vo veci samej, ako aj nejasnosť prejudiciálnych otázok, majú za následok neprípustnosť položených otázok.
- 34 V tejto súvislosti stačí pripomenúť, že hoci skutočnosť, že správny výklad práva Únie je v prejednávanej veci tak zjavný, že nie je nijaký priestor na rozumné pochybnosti, môže v prípade jej zistenia priviesť Súdny dvor k rozhodnutiu prostredníctvom uznesenia na základe článku 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, rovnaká okolnosť nemôže brániť

vnútroštátnemu súdu, aby položil prejudiciálne otázky, ani nemá za následok neprípustnosť takto položených otázok (rozsudok zo 7. septembra 2023, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“, C-216/21, EU:C:2023:628, bod 49 a citovaná judikatúra).

- 35 Okrem toho treba uviesť, že podľa ustálenej judikatúry v rámci spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi, zakotvanej v článku 267 ZFEÚ, prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý nesie zodpovednosť za súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti prípadu posúdil tak nevyhnutnosť podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania na účely prijatia svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Preto, pokiaľ sa položené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť. Z toho vyplýva, že pri otázkach týkajúcich sa práva Únie platí domnienka relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými ani právnymi podkladmi potrebnými na poskytnutie užitočnej odpovede na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudok zo 7. septembra 2023, Groenland Poultry, C-169/22, EU:C:2023:638, bod 32 a citovaná judikatúra).
- 36 V prejednávanej veci však vnútroštátny súd v návrhu na začatie prejudiciálneho konania uviedol, že na účely rozhodnutia sporu, o ktorý ide vo veci samej, sa má vykladať nielen článok 69 nariadenia č. 1303/2013, ale aj články 4 a 125 tohto nariadenia, ako aj článok 33 nariadenia 2018/1046, ktorý sa týka zásady riadneho finančného hospodárenia, s cieľom určiť, či vecný príspevok poskytnutý spoločnosťou Rustrans vo forme poskytnutia pozemku a stavieb, ktoré sú na ňom umiestnené, možno považovať za oprávnené výdavky v zmysle nariadenia č. 1303/2013, a teda môže byť spolufinancovaný vo forme úhrady. Nezdá sa teda zjavné, že by požadovaný výklad článku 69 tohto nariadenia nemal žiadnu súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, alebo že by problém, o ktorý ide vo veci samej, mal hypotetickú povahu.
- 37 Na druhej strane rumunská vláda tvrdí, že vnútroštátny súd svojou prvou a druhou otázkou žiada Súdny dvor, aby vykonal posúdenie skutkového stavu s cieľom zistiť, či existuje priama väzba medzi vecným príspevkom, o ktorý ide vo veci samej, a predmetom dotknutého projektu, čo neprináleží posúdiť Súdnemu dvoru, ale vnútroštátnemu súdu.
- 38 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v rámci konania podľa článku 267 ZFEÚ, ktoré je založené na jasnom rozdelení úloh medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom, patrí akékoľvek posúdenie skutkového stavu veci do právomoci vnútroštátneho súdu (rozsudky z 15. novembra 1979, Denkavit Futtermittel, 36/79, EU:C:1979:258, bod 12, a z 13. júna 2024, Adient, C-533/22, EU:C:2024:501, bod 33, ako aj citovaná judikatúra).
- 39 V prejednávanej veci stačí konštatovať, že na rozdiel od toho, čo tvrdí rumunská vláda, vnútroštátny súd svojou prvou a druhou otázkou nežiada Súdny dvor, aby vykonal posúdenie skutkovej povahy, ale aby podal výklad ustanovení práva Únie s cieľom určiť, či vecný príspevok vo forme poskytnutia pozemkov a stavieb, ktoré sú na nich umiestnené, môže spadať pod pojem „oprávnené výdavky“ v zmysle článku 69 nariadenia č. 1303/2013.
- 40 Z uvedeného vyplýva, že prvá a druhá otázka sú prípustné.

O veci samej

- 41 Na úvod treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry v rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom, zavedeného článkom 267 ZFEÚ, prináleží Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť spor, ktorý prejednáva. V tomto smere Súdnemu dvoru prináleží v prípade potreby preformulovať položené otázky, ktoré sú mu predložené. Okrem toho môže Súdny dvor vziať do úvahy aj ustanovenia práva Únie, na ktoré sa vnútroštátny súd v znení svojej otázky neodvolával (rozsudok zo 7. septembra 2023, *Groenland Poultry*, C-169/22, EU:C:2023:638, bod 47 a citovaná judikatúra).
- 42 V tejto súvislosti z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že prvá a druhá otázka sa týkajú toho, či vecný príspevok prijímateľa vo forme poskytnutia pozemkov a stavieb, ktoré sú na nich umiestnené, môže byť v súlade s pravidlami oprávnenosti EŠIF, ako sú uvedené v článku 69 nariadenia č. 1303/2013. Treba však na jednej strane uviesť, že pojem oprávnenosť výdavkov je osobitne uvedený v článku 65 ods. 1 a 2 tohto nariadenia, a na druhej strane, že článok 67 ods. 1 písm. a) uvedeného nariadenia stanovuje, že granty môžu mať formu úhrady oprávnených nákladov, ktoré prijímateľ skutočne vynaložil a zaplatil, ako aj prípadných vecných príspevkov.
- 43 Okrem toho článok 48 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 508/2014, na ktorý odkazuje vnútroštátny súd, sa obmedzuje na stanovenie toho, že ENRF môže podporovať modernizáciu akvakultúrnych jednotiek bez toho, aby poskytol konkrétne údaje o oprávnenosti výdavkov súvisiacich s danou operáciou.
- 44 Za týchto podmienok a s cieľom poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď treba konštatovať, že svojou prvou a druhou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 65 ods. 1 a 2, článok 67 ods. 1 písm. a) a článok 69 nariadenia č. 1303/2013 v spojení s článkom 4 a článkom 125 ods. 1 tohto nariadenia, ako aj v spojení s článkom 33 nariadenia 2018/1046 sa majú vykladať v tom zmysle, že pojem „oprávnené výdavky“ v zmysle týchto ustanovení zahŕňa vecný príspevok prijímateľa vo forme poskytnutia pozemkov a stavieb, ktoré sú na nich umiestnené na účely projektu modernizácie akvakultúrnej jednotky, ktorý spočíva výlučne v nadobudnutí zariadení, technologických strojov a špecifického vybavenia pre existujúcu rybiu farmu.
- 45 V prvom rade treba poznamenať, že v súlade s článkom 65 ods. 1 nariadenia č. 1303/2013 sa oprávnenosť výdavkov stanoví na základe vnútroštátnych predpisov, okrem prípadov, keď sú stanovené osobitné pravidlá v tomto nariadení alebo v osobitných pravidlách pre jednotlivé fondy EŠIF, alebo na ich základe. Podľa odseku 2 tohto článku je výdavok oprávnený na príspevok z EŠIF, ak vznikol prijímateľovi a bol zaplatený medzi dátumom predloženia programu Komisii, alebo od 1. januára 2014, podľa toho, ktorý dátum nastal skôr, a 31. decembrom 2023.
- 46 Článok 67 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1303/2013 ďalej stanovuje, že granty a návratná pomoc môžu mať formu úhrady skutočne vynaložených a zaplatených oprávnených nákladov, ako aj prípadných vecných príspevkov a odpisov.
- 47 Článok 69 ods. 1 tohto nariadenia napokon stanovuje osobitné pravidlá oprávnenosti pre vecné príspevky najmä vo forme poskytnutia pozemkov a nehnuteľností, v prípade ktorých neboli vykonané platby v hotovosti podložené faktúrami alebo dokladmi rovnocennej dôkaznej hodnoty. V súlade s týmto ustanovením takéto vecné príspevky podliehajú pravidlám oprávnenosti EŠIF a programu, ktorý ich povoľuje, a musia byť splnené všetky kritériá uvedené

v tomto ustanovení. V tejto súvislosti druhý pododsek tohto odseku stanovuje, že hodnotu pozemkov alebo nehnuteľností osvedčí nezávislý kvalifikovaný znalec alebo náležite oprávnený úradný orgán, pričom táto hodnota nesmie byť vyššia ako obmedzenie stanovené v článku 69 ods. 3 písm. b) uvedeného nariadenia, to znamená, že v zásade nepresahuje 10 % celkových oprávnených výdavkov na dotknutú operáciu.

- 48 Treba teda konštatovať, že zo znenia týchto ustanovení nevyplýva, že normotvorca Únie výslovne podmienil oprávnenosť vecného príspevku vo forme poskytnutia pozemkov a stavieb, ktoré sú na nich umiestnené, existenciou priamej väzby medzi takýmto vecným príspevkom poskytnutým prijímateľom na jednej strane a spolufinancovaným projektom na druhej strane.
- 49 V druhom rade treba tiež pripomenúť, že podľa článku 317 ZFEÚ Komisia plní rozpočet Únie v spolupráci s členskými štátmi, najmä v súlade so zásadou riadneho finančného hospodárenia, ktorú článok 2 bod 59 nariadenia 2018/1046 definuje ako plnenie rozpočtu v súlade so zásadami hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti. Zásada riadneho finančného hospodárenia preto vyžaduje, aby členské štáty využívali EŠIF, vrátane ENRF, v súlade so zásadami a právnymi požiadavkami, na ktorých je založená odvetvová právna úprava Únie.
- 50 V tejto súvislosti článok 4 ods. 8 nariadenia č. 1303/2013 pripomína, že členské štáty dodržiavajú zásadu riadneho finančného hospodárenia v súlade s článkom 33 nariadenia 2018/1046.
- 51 Podľa odseku 1 tohto posledného uvedeného článku sa rozpočtové prostriedky používajú v súlade so zásadou riadneho finančného hospodárenia a vykonávajú sa pri dodržaní zásad uvedených v tomto odseku, konkrétne so zásadami hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti, pričom posledná uvedená zásada je v písmene b) uvedeného odseku definovaná ako zásada zameraná na najlepší vzájomný pomer medzi použitými zdrojmi, vykonávanými činnosťami a dosiahnutými výsledkami.
- 52 V tomto kontexte článok 125 ods. 1 nariadenia č. 1303/2013 stanovuje, že riadiaci orgán zodpovedá za riadenie operačného programu v súlade so zásadou riadneho finančného hospodárenia. Odsek 3 tohto článku v podstate spresňuje, že tomuto orgánu prináleží zabezpečiť, aby operácie vybrané na financovanie boli počas celého obdobia ich vykonávania v súlade s uplatniteľnými pravidlami Únie a dotknutých členských štátov a aby tieto operácie prispievali k dosiahnutiu konkrétnych cieľov a výsledkov príslušnej priority.
- 53 Z týchto úvah vyplýva, že riadiaci orgán musí overiť, či operácie vybrané na financovanie sú v súlade so zásadou efektívnosti, teda či existuje najlepší vzájomný pomer medzi použitými zdrojmi, vykonávanými činnosťami a cieľmi sledovanými takýmito operáciami. Z tohto vzájomného pomeru vyplýva, že v rámci operácie spolufinancovanej zo štrukturálnych a investičných fondov musia mať výdavky vynaložené prijímateľom, ako aj vecné príspevky, ktoré môže poskytnúť na podporu tohto projektu, priamu väzbu s vykonávanou činnosťou, aby sa mohli považovať za oprávnené.
- 54 V prejednávanej veci, ako vyplýva z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom, dotknutý projekt spočívajúci v rozšírení a diverzifikácii činnosti spoločnosti Rustrans v odvetví akvakultúry, spadá pod cieľ stanovený v článku 48 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 508/2014, ktorým je modernizácia akvakultúrnej jednotky, a spočíva výlučne v nadobudnutí zariadení, technologických strojov a vybavenia. Na tento účel Rustrans prispela na financovanie tohto projektu prostredníctvom vecného príspevku spočívajúceho v poskytnutí pozemku a stavieb, ktoré sú na ňom umiestnené, avšak bez toho, aby vo svojej žiadosti o financovanie uviedla, že

cieľom projektu bolo priamo zasiahnuť do tohto pozemku a týchto stavieb. Z toho vyplýva, že tento vecný príspevok zrejme nemá priamu väzbu s financovaným projektom, aby tento príspevok bolo možné považovať za oprávnený na financovanie z prostriedkov Únie, čo však prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

- 55 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na prvú a druhú otázku odpovedať tak, že článok 65 ods. 1 a 2, článok 67 ods. 1 písm. a) a článok 69 nariadenia č. 1303/2013 v spojení s článkom 4 a článkom 125 ods. 1 tohto nariadenia, ako aj článkom 33 nariadenia 2018/1046 sa majú vykladať v tom zmysle, že pojem „oprávnené výdavky“ v zmysle týchto ustanovení nezahŕňa vecný príspevok prijímateľa vo forme poskytnutia pozemkov a stavieb, ktoré sú na nich umiestnené, na účely projektu modernizácie akvakultúrnej jednotky, ktorý spočíva výlučne v nadobudnutí zariadení, technologických strojov a špecifického vybavenia pre existujúcu rybiu farmu.

O tretej a štvrtej otázke

- 56 Vzhľadom na odpoveď poskytnutú na prvú a druhú otázku nie je potrebné odpovedať na tretiu a štvrtú otázku.

O trovách

- 57 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdný dvor (ôsma komora) rozhodol takto:

Článok 65 ods. 1 a 2, článok 67 ods. 1 písm. a) a článok 69 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006, v spojení s článkom 4 a článkom 125 ods. 1 tohto nariadenia, ako aj s článkom 33 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, EURATOM) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

pojem „oprávnené výdavky“ v zmysle týchto ustanovení nezahŕňa vecný príspevok prijímateľa vo forme poskytnutia pozemkov a stavieb, ktoré sú na nich umiestnené, na účely projektu modernizácie akvakultúrnej jednotky, ktorý spočíva výlučne v nadobudnutí zariadení, technologických strojov a špecifického vybavenia pre existujúcu rybiu farmu.

Podpisy